

ISSN 2657-9782

Dialogi *Biblioteczne*

CZASOPISMO ELEKTRONICZNE

2024, nr 2(34)

W NUMERZE:

Gry wielkoformatowe w bibliotece

„Na tropach bohaterów baśni”

Katowice – Europejskie Miasto Nauki 2024

Kazimierz Wierzyński – patron roku 2024

Edukacja ekologiczna

ADRES REDAKCJI:

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy

ul. Ks. kard. S. Wyszyńskiego 7

40-132 Katowice

tel. 32 258-38-38

e-mail: **dialogi.biblioteczne@pbw.katowice.pl**

Internet: **<https://pbw.katowice.pl/>**

Wydawca: Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka
im. Józefa Lompy w Katowicach

Zespół redakcyjny: dr Anna Marcol – redaktor naczelny;
mgr Barbara Michałek – korekta

SPIS TREŚCI

OD REDAKCJI	4
Karolina Korczewska MIĘDZYNARODOWY MIESIĄC BIBLIOTEK SZKOLNYCH 2024. ZABAWMY SIĘ, ZAGRAJMY I... POZNAJMY SIĘ.....	5
Anna Żurek XXIV TURNIEJ O PUCHAR DYREKTORA SP1 „NA TROPACH BOHATERÓW BAŚNI”	9
Agnieszka Kubacka ŚLĄSKI FESTIWAL NAUKI KATOWICE 2024. SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA UCZNIÓW KLAS VII-VIII SZKOŁY PODSTAWOWEJ	14
Anna Spanier DLACZEGO WARTO SEGREGOWAĆ ŚMIECI? SCENARIUSZ ZAJĘĆ Z EDUKACJI EKOLOGICZNEJ NA PODSTAWIE BAJKI DO TEATRZYKU KAMISHIBAI “PRZYGODY PINGWINA PINGO” DLA UCZNIÓW KLAS I-III.....	20
Elżbieta Trojan KAZIMIERZ WIERZYŃSKI (1894-1969). ZESTAWIENIE BIBLIOGRAFICZNE W WYBORZE.....	27
Barbara Michałek POETA, ŻOŁNIERZ, EMIGRANT, TUŁACZ. ŻYCIOWA I LITERACKA DROGA KAZIMIERZA WIERZYŃSKIEGO	30
Anna Marcol, Katarzyna Herich „OBIEKTY NAUKI W KATOWICACH” – KONKURS DLA MŁODZIEŻY	33
Anna Marcol „W KRĘGU POEZJI KAZIMIERZA WIERZYŃSKIEGO”. SPRAWOZDANIE Z WOJEWÓDZKIEGO KONKURSU RECYTATORSKIEGO	39

OD REDAKCJI

Na łamach najnowszego wydania naszego półrocznika dominują dobre praktyki oraz pomysły na promocję biblioteki, literatury i tematyki regionalnej, którymi można się zainspirować organizując własne działania w tym zakresie.

Numer otwiera artykuł Karoliny Korczewskiej opisujący gry wielkoformatowe – zręcznościowe, strategiczne i logiczne, przygotowane przez autorkę dla swoich czytelników w ramach Międzynarodowego Miesiąca Bibliotek Szkolnych. Dzieci aktywnie włączyły się w ich tworzenie przekonując się jednocześnie, że biblioteka jest ważnym miejscem w szkole, w którym można miło i przyjemnie spędzić czas. Interesującym przedsięwzięciem o charakterze międzyszkolnym, organizowanym od ponad dwudziestu lat, jest z kolei turniej „Na tropach bohaterów baśni”. W tym roku odbyła się XXIV edycja tego wydarzenia. Anna Żurek – autorka pytań konkursowych, postanowiła się nimi podzielić na łamach „Dialogów”.

Jednym z patronów roku 2024 został Kazimierz Wierzyński. Sylwetkę poety przypomniała Barbara Michałek, zaś artykuły dotyczące jego twórczości zebrała w zestawieniu bibliograficznym Elżbieta Trojan. Wokół poezji Wierzyńskiego koncentrowała się również tegoroczna edycja Wojewódzkiego Konkursu Recytatorskiego, zorganizowanego przez Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką im. J. Lompy w Katowicach, Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych im. J. Pankiewicza w Katowicach oraz Radę Oddziału Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich w Katowicach. Sprawozdanie z tej imprezy znajduje się na końcu numeru.

W związku z ogłoszeniem Katowic Europejskim Miastem Nauki 2024 przez cały rok w stolicy województwa odbywały się liczne wydarzenia popularyzujące różne dziedziny naukowe. Jednym z nich był Śląski Festiwal Nauki, do którego nawiązuje scenariusz zajęć bibliotecznych opracowany przez Agnieszkę Kubacką. Anna Spanier zachęca natomiast do promocji edukacji ekologicznej wśród najmłodszych, łącząc bajkę przedstawioną za pomocą teatryku Kamishibai z ćwiczeniami uświadamiającymi dzieciom, jak ważne jest ochrona przyrody i dbałość o czystość najbliższego otoczenia. W tematykę obchodów wpisał się także konkurs fotograficzny „Obiekty nauki w Katowicach”, zorganizowany przez Katarzynę Herich i Annę Marcol. Nagrodzone i wyróżnione zdjęcia dołączono do relacji z tej inicjatywy.

Życzymy miłej lektury, dziękujemy za przekazane teksty oraz zachęcamy do współpracy w roku 2025! Niech przyniesie Wam pomysły i zadowolenie z pracy zawodowej.

Redakcja „Dialogów Bibliotecznych”

Z PRAKTYKI NAUCZYCIELA BIBLIOTEKARZA

KAROLINA KORCZEWSKA

Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 21 im. Henryka Sienkiewicza w Gliwicach

MIĘDZYNARODOWY MIESIĄC BIBLIOTEK SZKOLNYCH 2024

ZABAWMY SIĘ, ZAGRAJMY I... POZNAJMY SIĘ

Dzieci i młodzież – uczniowie – czytelnicy – świętują nie tylko Tydzień Bibliotek. Celebrują również Międzynarodowy Miesiąc Bibliotek Szkolnych. Międzynarodowe Stowarzyszenie Bibliotekarstwa Szkolnego zainicjowało w 1999 roku Dzień Bibliotek Szkolnych. Przypadał on zawsze w czwarty poniedziałek października. Od 2008 roku jednodniowe święto jest zastępowane miesięcznymi obchodami. Tegoroczne odbywały się pod hasłem „Poznajmy się w bibliotece”.

Artykuł jest raczej sprawozdaniem z podjętych działań niż naukową rozprawą. Pokazuje, w jaki sposób zorganizować wydarzenie w bibliotece, by podkreślić jej znaczenie w systemie edukacji oraz w środowisku szkolnym. Utrwalić „[...] pozytywny [...] obraz nie tylko w opinii [...] uczniów lecz także wśród nauczycieli i rodziców”¹. Ukazać rolę biblioteki w budowaniu współpracy, wzmacnianiu więzi, tworzeniu społeczności.

Z okazji Międzynarodowego Miesiąca Bibliotek Szkolnych 2024 – w Szkole Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi nr 21 im. Henryka Sienkiewicza w Gliwicach – przygotowano wielkoformatowe gry: zręcznościowe, strategiczne, logiczne. Zabawę wybrano jako podstawową metodę pracy z użytkownikiem, zostawiając na boku głośne czytanie, prelekcje, wystawy itp. To przecież zabawa jest „[...] dominującą formą działalności dzieci oraz przejawem ich aktywności i pasji działania”². Idealnie wpasowała się w ideę propagowaną przez Międzynarodowe Stowarzyszenie Bibliotekarstwa Szkolnego: „Poznajmy się w bibliotece”. Takie podejście edukacyjne umożliwia młodemu człowiekowi nawiązywanie kontaktów, a także uczy zasad współżycia społecznego. „W relacjach z rówieśnikami w trakcie zabawy występuje [...] wiele sytuacji i procesów wpływających na socjalizację dziecka, do których można zaliczyć:

- przyjmowanie i pełnienie ról akceptowanych przez innych,
- uczenie się zachowań i postaw, które są aprobowane społecznie,
- uczenie się wzajemne swoich zachowań, wywoływanie, modyfikowanie i przewidywanie ich, a także wpływanie na nie,
- rozwijanie właściwego stosunku do innych,
- poznawanie własnych i cudzych potrzeb,

¹ D. Saniewska, *Vademecum nauczyciela bibliotekarza*, Warszawa 2020, s. 143.

² R. Trzeźniowski, *Zabawy i gry ruchowe*, Warszawa 1995, s. 5.

- odkrywanie, jakie działania/zachowania są dla innych źródłem przyjemności, a jakie przykrości³.

Zabawy zaproponowane czytelnikom nie były nowatorskim pomysłem. Inspiracją do ich stworzenia stały się materiały wizualne publikowane w serwisach społecznościowych. Spośród wielu możliwych gier wybrano te z nieskomplikowanymi zasadami. Takie, które można rozegrać zarówno na krótkiej, jak i długiej przerwie międzylekcyjnej.

Realizacja bibliotecznego wydarzenia trwała dwa tygodnie. Większą część rekwizytów uczniowie przygotowali samodzielnie. Posłużyły im do tego m.in.: bibuła, gazety, kartony, samoprzylepna taśma rzepowa, drewniane paliki do kwiatów, jednorazowe naczynia, magnesy, taśma malarska i włóczka. Niezbędne okazały się również komponenty gier kupionych w sklepie. Gotowe elementy dzieci zaadaptowały tak, by dopasować je do właściwej konkurencji. Wspomnieć należy, że w projekcie wykorzystano zasoby dostępne na otwartych licencjach, tj. grafiki (szablony) pobrane z serwisu Pixabay.

Gry – jak przystało na październik – utrzymane zostały w konwencji jesiennej. Rozmieszczono je w różnych częściach biblioteki. Uczniom składającym wizytę w szkolnej księżnicy zaproponowano osiem aktywności:

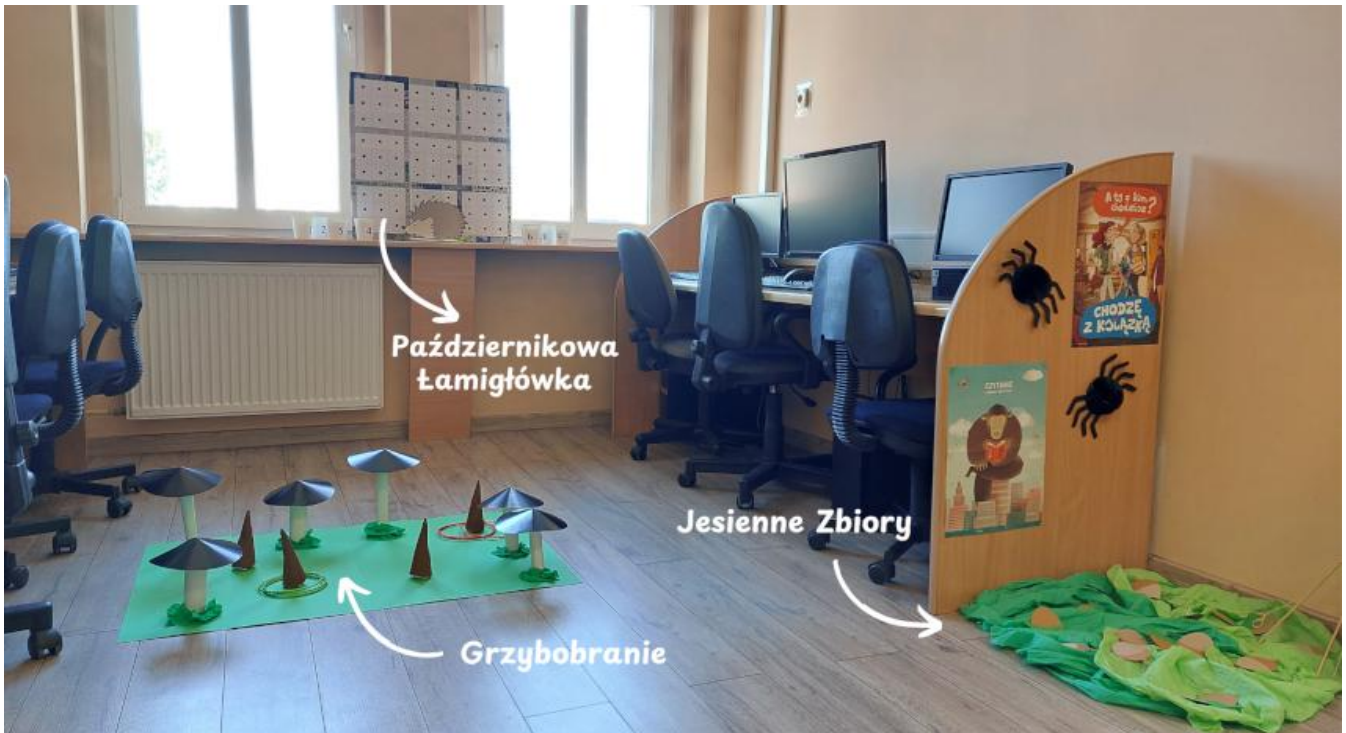
- grę „Dziupła Wiewiórki” – rzucanie woreczkami z określonej odległości do punktowanych celów (ryc. 4);
- grę „Grzybobranie” – rzucanie obręczami na pachotki rozstawione między grzybami (ryc. 1);
- grę „Październikowa Łamigłówka” (sudoku) – wypełnianie diagramów tak, by w każdym wierszu, kolumnie i kwadracie 3 na 3 znalazły się cyfry od 1 do 9 (ryc. 1);
- grę „Robaczywe Jabłko” (kółko i krzyżyk) – stawianie na polu o wymiarach 3x3 gąsienic lub biedronek w jednej linii – poziomej, pionowej lub skośnej (ryc. 2);
- grę „Jesienne Zbiory” – łowienie za pomocą wędki orzechów laskowych i żołędzi (ryc. 1);
- grę „Kolczasty Przyjaciel” – prowadzenie sylwety jeża po wytyczonym torze (ryc. 3);
- grę „Głodny Zając” – nawijanie włóczki na tubę z limitem czasowym (ryc. 3);
- kolorowanek przedstawiającą zebry siedzące na książkach i prowadzące dialog:
 - Czytasz?
 - Czytam!⁴.

Obchody Międzynarodowego Miesiąca Bibliotek Szkolnych cieszyły się dużą popularnością (zwłaszcza wśród uczniów edukacji wczesnoszkolnej). Stworzyły dzieciom okazję do interakcji społecznych. Walorem dodanym przygotowanych zabaw był ich wymiar edukacyjny. Uczyły one: umiejętności planowania, organizacji i strategii, zdrowej rywalizacji oraz dyscypliny (czekanie na swoją kolej). Ćwiczyły: koncentrację uwagi, motorykę dużą i małą, umiejętności wzrokowo-ruchowe. Idealnym podsumowaniem wydarzenia wydają się być słowa Romana Trzeźniowskiego – zabawa „[...] ubarwia [...] życie, czyni je radosnym i przyjemnym, daje poczucie odprężenia, mobilizuje do dalszych wysiłków w szkole [...] oraz, co jest szczególnie ważne, sprzyja ogólnemu wychowaniu, opanowaniu wiedzy i różnych umiejętności [...], a także zbliżaniu ludzi do siebie”⁵.

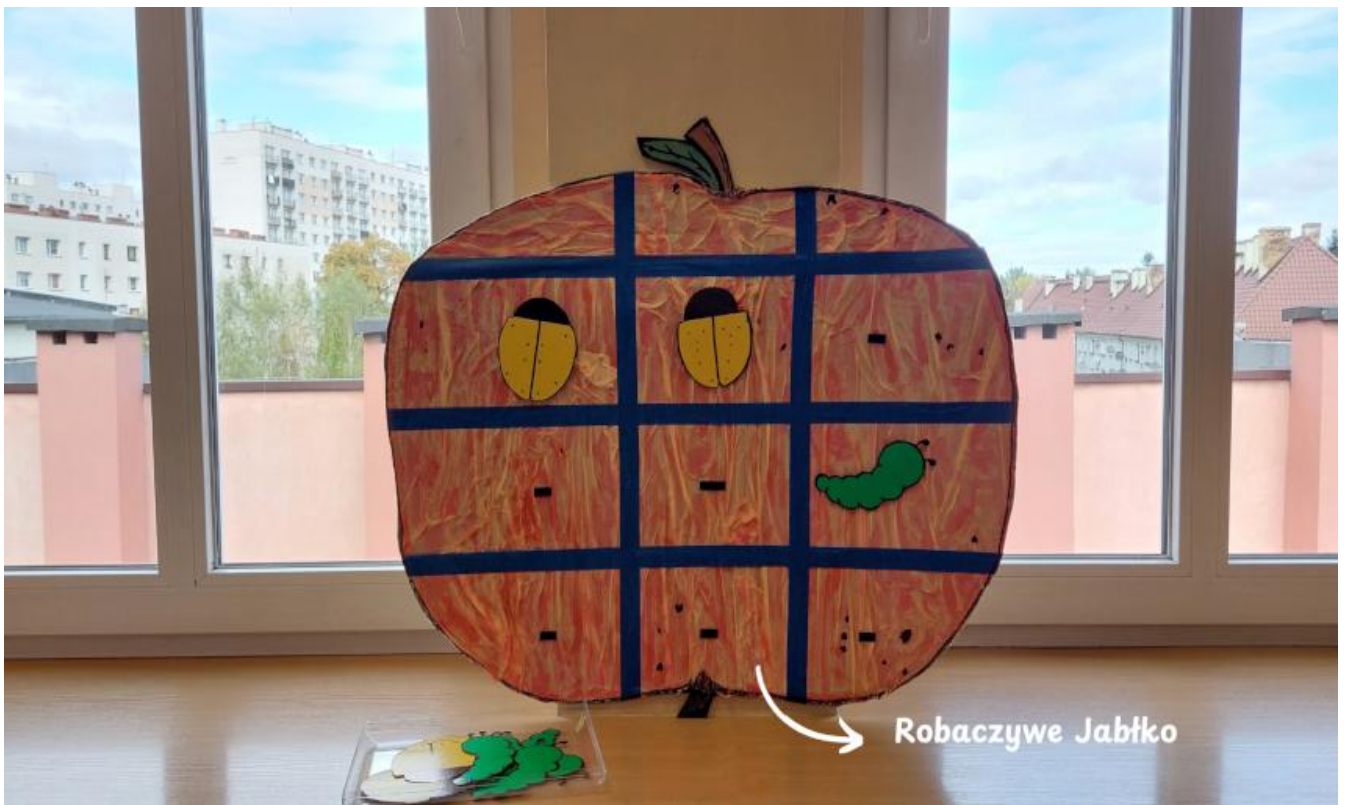
³ B. Sufa, *Zabawa – potrzeba i konieczność w rozwoju dziecka*, „Zabawy i zabawki. Studia antropologiczne”, Kielce 2016, s. 27-28 [online], <<https://muzeumzabawek.kielce.eu/wp-content/uploads/2020/05/Zabawy-i-Zabawki-2016.pdf>> [dostęp: 25.10.2024].

⁴ Materiał pobrany ze strony kampanii społecznej Instytutu Książki „Mała książka – wielki człowiek” stworzony do książki „Krasnal w Krzywej Czapce”.

⁵ R. Trzeźniowski, *Zabawy...*, dz. cyt., s. 7-8.

Ryc. 1. Gra logiczna „Październikowa Łamigłówka” (sudoku); gry zręcznościowe: „Grzybobranie” (rzucanie obręczami na pachółki), „Jesienne Zbiory” (łowienie orzechów laskowych i żółędzi).

Ryc. 2. Gra strategiczna „Robaczywe Jabłko” (kółko-krzyżek).

Ryc. 3. Gry zręcznościowe: „Głodny Zając” (zwijanie włóczki na czas), „Kolczasty Przyjaciel” (prowadzenie jeża po wytyczonej trasie).

Ryc. 4. Gra zręcznościowa „Dziupla Wiewiórki” (rzucanie woreczkami do celu).

Bibliografia:

1. Saniewska D., *Vademecum nauczyciela bibliotekarza*, Wydawnictwo Sukurs, Warszawa 2020.
2. Sufa B., *Zabawa – potrzeba i konieczność w rozwoju dziecka*, „Zabawy i zabawki. Studia antropologiczne” Kielce 2016, <https://muzeumzabawek.kielce.eu/wp-content/uploads/2020/05/Zabawy-i-Zabawki-2016.pdf>, [dostęp: 25.10.2024].
3. Trzeźniowski R., *Zabawy i gry ruchowe*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1995.

Z PRAKTYKI NAUCZYCIELA BIBLIOTEKARZA

ANNA ŻUREK

Szkoła Podstawowa nr 1 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Katowicach

XXIV TURNIEJ O PUCHAR DYREKTORA SP1 „NA TROPACH BOHATERÓW BAŚNI”

18 grudnia 2024 roku odbyła się XXIV edycja Turnieju o Puchar Dyrektora SP1, której tematem przewodnim były baśnie o królach, księżniczkach i rycerzach. Na starcie stanęło 6 drużyn z Katowic oraz Mysłowic, które rozwiązywały test dotyczący znajomości wybranych baśni.

W tym roku I miejsce i Puchar Dyrektora zdobyła drużyna ze Szkoły Podstawowej nr 10 w Mysłowicach, która odpowiedziała prawidłowo na wszystkie pytania i uzyskała maksymalną ilość punktów. Na kolejnych miejscach podium uplasowały się: Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 9 i Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4 z Katowic, które odebrały medale i nagrody książkowe. Oczywiście jak zawsze docenieni zostali wszyscy uczestnicy, którzy mogą być dla innych wzorem uważnych czytelników.

Pytania konkursowe zamieszczono poniżej. Dotyczą treści wybranych utworów zamieszczonych na łamach *Polskich baśni i legend*, autorstwa Andrzeja Żaka (Chorzów 2024): *Jak rycerz Zbylut od piekła się wykpił*, *O królu Rohatku i zbójnikach*, *O księciu Kraku, co się żenić nie chciał*, *O księżniczce Kunegundzie i dumnym rycerzu*, *O pięknej księżniczce*, *O rycerzu Białym i dumnej Klarze*, *O rycerzu, co rabusiem został*, *O skąpym rycerzu*. Maksymalnie można było zdobyć 80 punktów.

PYTANIA KONKURSOWE

I. MIEJSCA

PODAJ TYTUŁY BAŚNI, W KTÓRYCH POJAWIŁY SIĘ NASTĘPUJĄCE MIEJSCA:

LP.	MIEJSCA/MIEJSCA	TYTUŁ BAŚNI
1	bobolicki i mirowski zamek	
2	stolica Popieła	
3	słone jezioro	
4	kamienny zamek na Chojniku	
5	skała Łaskawiec	
6	stajnia pełna klaczy, ogierów i chabet	
7	stary zamek ukryty wśród wierzb, chaszczy i tataraków	
8	ogromne góry pokryte czapami śniegu, który skrzył się i błyszczał	

Maksymalna liczba punktów do zdobycia: 8.

II. PRAWDA CZY FAŁSZ?

WSKAŹ, CZY PODANE ZDANIA SĄ PRAWDZIWE CZY FAŁSZYWE – UMIEŚĆ PRZY KAŻDYM Z NICH SŁOWO „PRAWDA” LUB „FAŁSZ”.

LP.	ZDANIA	„PRAWDA” LUB „FAŁSZ”
1	Rodzice nigdy nie pomylili Przemka z Kaźkiem.	
2	Król Rohatek schował koronę w starym zegarze.	
3	Skąpy rycerz częstował swoich gości winem.	
4	Rycerz Zbylut podpisał cyrograf swoją krwią.	
5	Książę Popiel i książę Krak codziennie polowali.	
6	Rohatek mieszkał ze zbójnikami w Sudetach.	
7	Winnice założone przez Borutę do dzisiaj przetrwały w Jeleniej Górze.	
8	Księżniczka Kunegunda mieszkała na zamku w Czarnym Borze.	
9	Wisła przybrała od łez wylanych po śmierci Kraka.	
10	Podziemny loch łączył zamki w Bobolicach i Mirowie.	

Maksymalna liczba punktów do zdobycia: 10.

III. PANOWIE

PODAJ TYTUŁY BAŚNI, W KTÓRYCH POJAWILI SIĘ NASTĘPUJĄCY BOHATEROWIE:

LP.	BOHATER/BOHATEROWIE	TYTUŁ BAŚNI
1	stary sługa Błażej	
2	Kuba Kulawiec i Zych Beznosy	
3	książę Magog	
4	Florian Kabat	
5	rycerz z Akwitanii	
6	Czarnota	
7	Otton i Rufus	
8	hetman zbójnicki	

Maksymalna liczba punktów do zdobycia: 8.

IV. COŚ ZE ZŁOTA I INNE BŁYSKOTKI

PODAJ TYTUŁY BAŚNI, W KTÓRYCH POJAWIŁY SIĘ TE CENNE PRZEDMIOTY:

LP.	PRZEDMIOT/PRZEDMIOTY	TYTUŁ BAŚNI
1	szczerozłota spinka	
2	stos złotych dukatów w potężnym jak piec kufrze	
3	komnata złota, srebrna i błękitna	
4	złoty pierścień, pieczęć królewska	
5	wystrojeni zalotnicy w złotych, srebrzystych i błękitnych zbrojach	
6	karbunkuł wpięty do kołpaka	

Maksymalna liczba punktów do zdobycia: 6.

V. KTO TO?

PODAJ IMIĘ OPISYWANEGO BOHATERA ORAZ TYTUŁ BAŚNI, W KTÓREJ SIĘ POJAWIŁ.

LP.	OPISY	IMIĘ BOHATERA	TYTUŁ BAŚNI
1	Trochę odstają mu uszy i nawet nie widać przemoczonych butów i podrapanych kolan.		
2	Z kopią w garści, jakby wykuty z żelaza szykował się do próby.		
3	Niewysoki, za to szeroki w barach brodacz.		
4	Niestary był, choć czoło miał w brzdach i wąsy spłowiełe od moczenia w winie.		
5	Dwór miał wielki i służby bez liku, z poddanych swych darł skórę i za każde przewinienie srogą wyznaczał karę.		
6	Uganiała się za zwierzyną i doprawdy niewielu było takich w okolicy, którzy tak jak ona potrafili wytropić rogacza.		
7	Nie widziano go już nigdy więcej w okolicy dworu Zbyluta.		
8	Którejś nocy z rozpaczy rzuciła się w przepaść.		
9	Nocą w białej sukni na balkonach i gzymsach zamczyska pojawia się ona.		

Maksymalna liczba punktów do zdobycia: 18.

VI. ZWIERZĘTA

PODAJ TYTUŁY BAŚNI, W KTÓRYCH POJAWIŁY SIĘ NASTĘPUJĄCE ZWIERZĘTA:

LP.	ZWIERZĘ/ZWIERZĘTA	TYTUŁ BAŚNI
1	zaklęty czarny pies	
2	szlachetny rumak Jaro	
3	wielki giez	
4	stado kruków	
5	bielszy niżli mleko wierzchowiec	

Maksymalna liczba punktów do zdobycia: 5.

VII. PANIE

PODAJ TYTUŁY BAŚNI, W KTÓRYCH POJAWIŁY SIĘ NASTĘPUJĄCE BOHATERKI:

LP.	BOHATERKA	TYTUŁ BAŚNI
1	wierna służka Gryzelda	
2	stara, szpetna niczym piekło czarownica	
3	Miła, córka starosty	
4	ochmistrzyni	
5	matka Przemka i Kaźka	

Maksymalna liczba punktów do zdobycia: 5.

VIII. PRZEDMIOTY

PODAJ TYTUŁY BAŚNI, W KTÓRYCH POJAWIŁY SIĘ TAKIE PRZEDMIOTY:

LP.	PRZEDMIOT/PRZEDMIOTY	TYTUŁ BAŚNI
1	rozeschłe beczki, antały i garnce	
2	srebrny obuszek	
3	pęk bieluśkich piór i pergamin	
4	lecnicze zioła i driakwie	
5	wozy pełne łupów	
6	zbójnickie czako	
7	biały płaszcz	
8	garniec miodu lipowego	
9	pszenne kluski	

Maksymalna liczba punktów do zdobycia: 9.

IX. ILE?

PODAJ POPRAWNE LICZBY.

LP.	OPISY	ODPOWIEDŹ
1	Ile trwało wesele Kraka?	
2	Ilu pachołków czarnych przyprowadził Boruta?	
3	Ile czasu chodził Rohatek ze zbójnikami?	
4	Ile wołów podano na weselu Kraka?	
5	Ile jęczmienia mogli zostawić sobie poddani skąpego pana?	

Maksymalna liczba punktów do zdobycia: 5.

X. WYDARZENIA

PODAJ TYTUŁY BAŚNI, W KTÓRYCH POJAWIŁY SIĘ TAKIE WYDARZENIA:

LP.	WYDARZENIE/WYDARZENIA	TYTUŁ BAŚNI
1	wiosna, kiedy głód zapanował w Dolinie Prądnika	
2	niekończące się kłótnie marszałka z kanclerzem, kanclerza ze skarbnikiem, skarbnika z marszałkiem	
3	powrót z wojaczki do dworu, który się pochylił, zmurszał i postarzał	
4	założenie winnicy na piaskach	
5	spotkania po północy w podziemiach bobolickiego zamku	
6	pomoc osobom chorym i cierpiącym na niedostatek	

Maksymalna liczba punktów do zdobycia: 6.

POPRAWNE ODPOWIEDZI:

- I. **Miejsca:** 1. O pięknej księżniczce, 2. O księciu Kraku, co się żenić nie chciał, 3. O królu Rohatku i zbójnikach, 4. O księżniczce Kunegundzie i dumnym rycerzu, 5. O skąpym rycerzu, 6. Jak rycerz Zbylut od piekła się wykpił, 7. O rycerzu Białym i dumnej Klarze, 8. O królu Rohatku i zbójnikach.
- II. **Prawda czy fałsz?:** 1. FAŁSZ, 2. PRAWDA, 3. FAŁSZ, 4. FAŁSZ, 5. PRAWDA, 6. FAŁSZ, 7. FAŁSZ, 8. FAŁSZ, 9. PRAWDA, 10. PRAWDA.
- III. **Panowie:** 1. Jak rycerz Zbylut od piekła się wykpił, 2. O rycerzu Białym i dumnej Klarze, 3. O pięknej księżniczce, 4. O królu Rohatku i zbójnikach, 5. O księżniczce Kunegundzie i dumnym rycerzu, 6. O rycerzu, co rabusiem został, 7. O księżniczce Kunegundzie i dumnym rycerzu, 8. O królu Rohatku i zbójnikach.
- IV. **Coś ze złota i inne błyskotki:** 1. O rycerzu, co rabusiem został, 2. O skąpym rycerzu, 3. O królu Rohatku i zbójnikach, 4. O królu Rohatku i zbójnikach, 5. O rycerzu Białym i dumnej Klarze, 6. Jak rycerz Zbylut od piekła się wykpił.
- V. **Kto to?:** 1. Rohatek II, O królu Rohatku i zbójnikach, 2. rycerz Dobko z Krakowa, O księżniczce Kunegundzie i dumnym rycerzu, 3. Garczo-Garczyński, O rycerzu Białym i dumnej Klarze, 4. Zbylut, Jak rycerz Zbylut od piekła się wykpił, 5. dziedzic na zamku w Dolinie Prądnika, pan na zamku w Dolinie Prądnika, skąpy pan; O skąpym rycerzu, 6. Klara; O rycerzu Białym i dumnej Klarze, 7. diabeł Boruta; Jak rycerz Zbylut od piekła się wykpił, 8. Kunegunda, O księżniczce Kunegundzie i dumnym rycerzu, 9. piękna księżniczka, piękna branka, Turczynka; O pięknej księżniczce.
- VI. **Zwierzęta:** 1. O pięknej księżniczce, 2. O księciu Kraku, co się żenić nie chciał, 3. Jak rycerz Zbylut od piekła się wykpił, 4. O księciu Kraku, co się żenić nie chciał, 5. O rycerzu Białym i dumnej Klarze.
- VII. **Panie:** 1. O księżniczce Kunegundzie i dumnym rycerzu, 2. O pięknej księżniczce, 3. O rycerzu, co rabusiem został, 4. O księżniczce Kunegundzie i dumnym rycerzu, 5. O pięknej księżniczce.
- VIII. **Przedmioty:** 1. Jak rycerz Zbylut od piekła się wykpił, 2. O królu Rohatku i zbójnikach, 3. Jak rycerz Zbylut od piekła się wykpił, 4. O księciu Kraku, co się żenić nie chciał, 5. O pięknej księżniczce, 6. O królu Rohatku i zbójnikach, 7. O księciu Kraku, co się żenić nie chciał, 8. O skąpym rycerzu, 9. O skąpym rycerzu.
- IX. **Ile?:** 1. 7 dni i 7 nocy, 2. 20/dwie dziesiątki, 3. 2 lata, 4. pół setki/50, 5. 3 garnce.
- X. **Wydarzenia:** 1. O skąpym rycerzu, 2. O królu Rohatku i zbójnikach, 3. Jak rycerz Zbylut od piekła się wykpił, 4. Jak rycerz Zbylut od piekła się wykpił, 5. O pięknej księżniczce, 6. O księciu Kraku, co się żenić nie chciał.

SCENARIUSZE I ZESTAWIENIA

AGNIESZKA KUBACKA

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

Filia w Gliwicach

ŚLĄSKI FESTIWAL NAUKI KATOWICE 2024

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA UCZNIÓW KLAS VII-VIII SZKOŁY PODSTAWOWEJ*

1. **Uczestnicy:** uczniowie klas VII-VIII szkoły podstawowej.
2. **Czas trwania:** 45 min.
3. **Cele zajęć:**
 - **ogólne:**
 - popularyzacja nauki i nowoczesnych technologii w województwie śląskim,
 - popularyzacja wiedzy o regionie,
 - wzmacnianie przynależności do regionu,
 - rozwijanie zainteresowań naukowych wśród uczniów,
 - promocja szkolnictwa wyższego w województwie śląskim,
 - rozwijanie zainteresowań prozawodowych wśród uczniów,
 - **operacyjne - uczeń:**
 - wie, czym jest Śląski Festiwal Nauki Katowice i w jakim celu jest organizowany,
 - potrafi podać jakie wydarzenia są organizowane w ramach Festiwalu,
 - ma świadomość znaczenia nauki dla rozwoju regionu,
 - kształtuje postawę szacunku dla „małej ojczyzny”,
 - potrafi efektywnie wyszukiwać informacje za pomocą nowoczesnych technologii.
4. **Metody pracy:** wykład, zadania do rozwiązania.
5. **Środki dydaktyczne:** karty pracy.
6. **Formy pracy:** indywidualna, grupowa.
7. **Przebieg zajęć:**
 - Powitanie uczniów.
 - Wyjaśnienie celu zajęć i podanie tematu.

*Podczas zajęć niezbędny jest dostęp do stanowisk komputerowych podłączonych do Internetu lub smartfonów.

Nauczyciel: *W 2024 roku Katowice są Europejskim Miastem Nauki. Uzyskanie tego prestiżowego tytułu nie byłoby możliwe bez wyjątkowego wydarzenia jakim jest Śląski Festiwal Nauki Katowice (ŚFNK). To jedno z największych, cyklicznych wydarzeń popularnonaukowych w Polsce i Europie. Celem Festiwalu jest propagowanie nauki oraz rozbudzenie naukowej ciekawości wśród mieszkańców regionu bez względu na wiek i zainteresowania.*

*Podczas święta nauki promowane są także uczelnie wyższe, które funkcjonują nie tylko na obszarze Katowic, ale i całego regionu. Festiwal to okazja do podkreślenia dokonań szkolnictwa wyższego, jak również promocja Miasta Katowice jako dobrego miejsca do podjęcia studiów czy pracy. Podczas wydarzenia organizowane są ciekawe warsztaty, wystawy, szkolenia, wykłady naukowe oraz konkursy. Wszystkie działania skoncentrowane są na tematach związanych z nauką i szeroko pojętą edukacją**.*

Celem naszych zajęć będzie poznanie najważniejszych informacji o ŚFNK, podkreślenie znaczenia Festiwalu dla transformacji i rozwoju regionu oraz zapoznanie się z wydarzeniami jakie zostały zaplanowane dla uczestników tegorocznej edycji.

- Uzupełnianie kart pracy.

Ćwiczenia indywidualne:

Nauczyciel prosi uczniów: *Korzystając z dostępu do Internetu wyszukajcie strony poświęcone popularyzacji Śląskiego Festiwalu Nauki Katowice i uzupełnijcie karty pracy. Po wykonaniu zadań od 1 do 3, wyznacza kolejnych uczniów do odczytania wyników pracy.*

Zadanie 1. Odpowiedz na pytania:

1. W którym roku po raz pierwszy został zorganizowany ŚFNK?

2. Podaj dzień i miesiąc oraz miejsce, w którym odbędzie się ŚFNK 2024?

3. Jakie wydarzenie zwiędzy tegoroczna edycja ŚFNK?

**https://pl.wikipedia.org/wiki/%C5%9A%C4%85ski_Festiwal_Nauki [dostęp: 30.06.2024]

Zadanie 2. Kto organizuje ŚFNK? Odpowiedzi wpisz w diagram.

Zadanie 3. Atrakcją ŚFNK są stanowiska pokazowe. Jak co roku popularyzatorzy nauki przygotowują wiele ciekawych aktywności z różnych dziedzin wiedzy. Sprawdź, jakie stanowiska pokazowe można będzie odwiedzić podczas tegorocznej edycji Festiwalu. Wybierz dwa stanowiska pokazowe, które chciałabyś/chciałbyś zobaczyć. Ich nazwy wpisz do tabeli.

Lp.	Obszar wiedzy	Grupa docelowa / Lokalizacja	Nazwa stanowiska pokazowego	Opis
1.				
2.				

Ćwiczenie grupowe.

Nauczyciel dzieli uczniów na 4 grupy. Po wykonaniu zadania, wyznacza przedstawicieli kolejnych grup do odczytania wyników pracy.

Zadanie 4. W ramach obchodów ŚFNK organizowane są konkursy, przyznawane są nagrody i wyróżnienia. Opiszcie wydarzenie, które zostało przydzielone waszej grupie. Odpowiedź wpiszcie w tabelę.

Grupa	Wydarzenie	Opis
I.	Konkurs OFF Science	
II.	Śląska Nagroda Naukowa	
III.	Nagroda POP Science	
IV.	Konkurs „Młodzi dla przyszłości Śląska”	

- **Podsumowanie i zakończenie zajęć.**

Nauczyciel: *Misją Śląskiego Festiwalu Nauki Katowice jest pobudzanie społecznego zainteresowania nauką poprzez inspirowanie ciekawości poznawczej u ludzi w każdym wieku. Budowanie zaangażowania uczestników Festiwalu w poznawanie nauki odbywa się dzięki ich aktywnemu udziałowi w pokazach, eksperymentach, prezentacjach, wykładach i rozmowach, konkursach. Organizatorzy Festiwalu chcą w ten sposób przekonywać o wartościach wiedzy i badań naukowych oraz do ich pozytywnego wpływu na przyszłość świata, w którym żyjemy. Pobudzenie ciekawości uczestników Festiwalu dla badań naukowych, jakie prowadzą uczelnie na Śląsku, służy pokazaniu, jak ogromny wpływ ma nauka na nasze codzienne życie i jak jej efekty są widoczne zwłaszcza na obszarze aglomeracji śląskiej. Celem Śląskiego Festiwalu Nauki Katowice jest potwierdzenie i wzmocnienie u mieszkańców województwa śląskiego poczucia dumy i pożytku z wkładu w naukę oraz posiadania w regionie tak znakomitych ośrodków akademickich***.*

POPRAWNE ODPOWIEDZI:

Zadanie 1.

1. ŚFNK po raz pierwszy został zorganizowany w 2016 roku.
2. ŚFNK odbędzie się w dniach 7-9 grudnia 2024 w Międzynarodowym Centrum Kongresowym w Katowicach.
3. Tegoroczna edycja ŚFNK zwieńczy obchody nadania Katowicom tytułu Europejskiego Miasta Nauki 2024.

***<https://slaskifestiwalnauki.pl/nasza-misja> [dostęp: 30.06.2024]

Zadanie 2.

Uczelnie:

1. Lider: Uniwersytet Śląski w Katowicach,
2. Politechnika Śląska,
3. Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach,
4. Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie,
5. Politechnika Częstochowska,
6. Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach,
7. Akademia Wychowania Fizycznego im. J. Kukuczki w Katowicach,
8. Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach.

Miasto Gospodarz:

1. Miasto Katowice.

Współgospodarze:

1. Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego,
2. Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia GZM.

Zadanie 3. Przykładowy wybór stanowisk pokazowych:

Lp.	Obszar wiedzy	Grupa docelowa / Lokalizacja	Nazwa stanowiska pokazowego	Opis
1.	Technika	Dla młodzieży Sala wielofunkcyjna - strefa techniki.	Ekoszybowce: lot w harmonii z naturą.	Stanowisko poświęcone lataniu szybowcowemu. Przewidziano 3 formy atrakcji: dla najmłodszych możliwość wejścia do kabiny szybowca i zrobienie pamiątkowego zdjęcia z pilotem, loty zapoznawcze w symulatorze szybowca oraz krótkie pokazy z prelekcjami o lataniu szybowcami.
2.	Nauki ścisłe	Dla każdego Sala wielofunkcyjna - strefa nauk ścisłych.	Tajemnice ludzkiego ciała – zobaczyć niewidoczne.	Prezentacja zastosowań termowizji w medycynie. Możliwość przeprowadzenia analizy termowizyjnej organizmu ludzkiego oraz wykorzystania obrazowania termicznego w diagnostyce różnych problemów zdrowotnych.

Zadanie 4.

Grupa I: Konkurs OFF Science – konkurs garażowych wynalazków, w którym udział biorą konstruktorzy, naukowcy-amatorzy chcący zaprezentować swoje autorskie koncepcje wynalazków, urządzeń lub nowatorskich rozwiązań technicznych. Celem konkursu jest docenienie twórców oraz ich innowacyjnej działalności, w ramach której konstruują autorskie wynalazki i rozwiązania techniczne. Projekty tworzone przez uczestników to niejednokrotnie genialne, oryginalne i pomysłowe koncepcje, dające szansę na poprawę warunków życia mieszkańców regionu. Poprzez stawianie ważnych pytań i odkrywanie nowych rozwiązań aktualnych problemów nie tylko pobudzają kreatywność, ale także poszerzają możliwości i dokonania w zakresie różnych dziedzin nauki. Konkurs pomaga również wynalazcom dostrzec potencjał własnych odkryć oraz wspiera ich w stawianiu pierwszych kroków w naukowym świecie.

Grupa II: Śląska Nagroda Naukowa – przyznawana jest osobom, które w znaczący sposób przyczyniają się do rozwoju nauki i prezentują wybitne osiągnięcia artystyczne, jak również promują śląską naukę na arenie krajowej i międzynarodowej. Może być przyznana za całokształt osiągnięć lub za osiągnięcia uzyskane w ciągu 2 lat poprzedzających rok wręczenia wyróżnienia. Śląska Nagroda Naukowa przyznawana jest przez uczelnie współorganizujące Śląski Festiwal Nauki Katowice. Osoby nominowane do Nagrody wyłaniane są spośród osób pracujących na uczelniach lub kształcących się w szkołach doktorskich zgodnie z własnym harmonogramem i wewnętrzną procedurą każdej uczelni. Osoby nagrodzone wybiera Kapituła Nagrody, w której skład wchodzi przedstawiciele każdej z uczelni.

Grupa III: POP Science – nagroda przyznawana jest za popularyzację nauki. Popularyzatorów nauki można spotkać podczas Śląskiego Festiwalu Nauki, ale także na co dzień słuchając ich w audycjach radiowych, podczas wystąpień w szkołach, w trakcie lokalnych wydarzeń albo w globalnych serwisach video. Efekty pracy popularyzatorów nauki to także między innymi blogi i strony internetowe. Nagrody POP Science przyznawane są w następujących kategoriach:

- wideoblog;
- blog lub strona internetowa;
- podcast lub audycja radiowa;
- myśl globalnie, działaj lokalnie – środowisko akademickie;
- myśl globalnie, działaj lokalnie – mieszkańcy województwa śląskiego.

Konkurs ma otwarty charakter – każda zainteresowana osoba może przekazać pomysły nominacji lub zgłosić swoją własną inicjatywę czy rozwijany projekt. Następnie Jury Konkursu ogłasza listę nominowanych. Zwycięzców wybierają wszyscy zainteresowani poprzez głosowanie internetowe na stronie www.slaskifestiwalnauki.pl oraz Jury Konkursu z zachowaniem proporcji 50% głosów internautów i 50% głosów Jury.

Grupa IV: Konkurs „Młodzi dla przyszłości Śląska” – skierowany jest do młodych pasjonatów nauki, uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, którzy na co dzień pracują nad konkretnym projektem badawczym i chcieliby się nim pochwalić. Konkurs ma na celu wybranie najlepszych projektów badawczych powstających w szkolnych murach. Poszukiwane są kreatywne, oryginalne i innowacyjne pomysły na to, jak „Nauka zmienia życie”. Mile widziane są propozycje dotyczące środowiska lokalnego i problemów miasta (Katowice) wraz z odpowiedzią na pytanie, jak można je naprawić. Jak zaznaczają organizatorzy ŚFNK: zależy nam na głosie młodzieży wobec tego, co dzieje się w naszym regionie. Najlepsze propozycje szkolne zostaną włączone do programu 8. edycji Śląskiego Festiwalu Nauki Katowice, a ich autorzy znajdą się w gronie wystawców Festiwalu w Międzynarodowym Centrum Kongresowym 9 grudnia 2024 roku.

Netografia:

- https://pl.wikipedia.org/wiki/%C5%9A%C4%85ski_Festiwal_Nauki [dostęp: 30.06.2024]
- <https://slaskifestiwalnauki.pl/aktywnosci> [dostęp: 30.06.2024]
- <https://slaskifestiwalnauki.pl/nasza-misja> [dostęp: 30.06.2024]
- <https://slaskifestiwalnauki.pl/oddajemy-glos-mlodym-konkurs-mlodzi-dla-przyszlosci-slaska-na-8-slaskim-festiwalu-nauki-katowice> [dostęp: 30.06.2024]
- <https://slaskifestiwalnauki.pl/o-festiwalu> [dostęp: 30.06.2024]
- <https://slaskifestiwalnauki.pl/o-nagrodzie> [dostęp: 30.06.2024]
- <https://slaskifestiwalnauki.pl/pop-science-o-nagrodzie> [dostęp: 30.06.2024]
- <https://slaskifestiwalnauki.pl/przed-nami-8-slaski-festiwal-nauki-katowice> [dostęp: 30.06.2024]
- <https://slaskifestiwalnauki.pl/zglos-swoj-autorski-wynalazek-do-konkursu-off-science> [dostęp: 30.06.2024]
- <https://www.ue.katowice.pl/eventy/uniwersytet-na-slaskim-festiwalu-nauki/8-edycja-sfn/konkurs-mlodzi-dla-przyszlosci-slaska.html> [dostęp: 30.06.2024]

Scenariusz wpłynął do redakcji w czerwcu 2024 roku.

SCENARIUSZE I ZESTAWIENIA

ANNA SPANIER

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

DLACZEGO WARTO SEGREGOWAĆ ŚMIECI?

**SCENARIUSZ ZAJĘĆ Z EDUKACJI EKOLOGICZNEJ NA PODSTAWIE BAJKI DO TEATRZYKU KAMISHIBAI
„PRZYGODY PINGWINA PINGO” DLA UCZNIÓW KLAS I-III**

Cel główny: Rozwijanie świadomości ekologicznej.

Cele szczegółowe:

- słuchanie ze zrozumieniem,
- myślenie logiczne, wnioskowanie (rozwiązywanie zagadek),
- rozbudzanie zainteresowań oraz poszerzanie zasobu wiedzy z zakresu ochrony przyrody,
- poznanie przesłań płynących z bajki,
- wypowiadanie się na temat treści utworu literackiego,
- rozwijanie umiejętności percepcyjno-motorycznych,
- rozwijanie umiejętności współpracy z nauczycielem i grupą,
- kształtowanie umiejętności aktywnego dialogu przy zachowaniu określonych norm w grupie,
- rozwijanie sprawności fizycznej.

Czas trwania: ok. 90 minut.

Metody i techniki pracy:

- praktycznego działania,
- obserwacji kierowanej,
- zadań do wykonania,
- słowne – objaśnienia, rozmowa, instrukcje,
- burza mózgów.

Formy: zbiorowa, grupowa, indywidualna.

Środki dydaktyczne:

- teatrzyk Kamishibai,
- muzyka na CD lub innym nośniku,
- 5 pojemników z napisami (lub ich ilustracje): papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, bioodpady, odpady zmieszane,
- karty pomocnicze z ilustracjami różnych typów odpadów,
- kulki ze starych gazet,
- obręcze,
- plansza ze znakiem recyklingu,

- karty pracy,
- długopisy i kredki.

Przebieg zajęć:

1. Przywitanie się z grupą.
2. Zabawa integracyjna przy wybranej przez nauczyciela muzyce.
3. Wprowadzenie do tematu zajęć – zaprezentowanie bajki „Przygody pingwina Pingo” za pomocą teatryku Kamishibai.
4. Rozmowa na temat bajki, oparta na następujących pytaniach:
 - o czym była bajka?,
 - gdzie podróżował pingwin?,
 - co zaobserwował?,
 - w jaki sposób ludzie negatywnie wpływają na środowisko?,
 - do czego zachęca pingwinek?

5. Rozmowa na temat ochrony środowiska, oparta na następujących pytaniach:

- dlaczego warto (a nawet trzeba) dbać o środowisko?,
- jak kształtować pozytywne nawyki dbania o środowisko?
- w jaki sposób można się przyczynić do ochrony środowiska?

Podsumowanie rozmowy poprzez obejrzenie bajki ekologicznej.

Eko - Patrol (Segregacja śmieci): <https://www.youtube.com/watch?v=l-b0z5LqhKc> (dostęp: 30.06.2024).

6. Wspólna zabawa ruchowa, która polega na zbieraniu śmieci do swojego kosza. Za kosze posłużą obręcze. Nauczyciel rozdaje każdemu dziecku taki „kosz”. Na dywanie będą rozrzucone śmieci (kulki zrobione ze starych gazet). Na dźwięk muzyki dzieci wybiegają po śmieci, a gdy muzyka ucichnie, wracają do swoich koszy. Nauczyciel za każdym razem, jak wyłączy muzykę, zbiera kilka koszy; te dzieci, które nie zdążą wrócić do swoich obręczy, odpadają. Wygrywa ten, kto do końca utrzyma się w grze.

7. Rozmowa na temat śmieci i ich segregacji. Można wykorzystać następujące pytania:

- Co to są śmieci? (rzeczy niepotrzebne, nieprzydatne, zbędne).
- Jak inaczej można je nazwać? (odpady).
- Skąd się biorą odpady i gdzie występują? (dzieci wymieniają różne źródła pochodzenia śmieci, np. odpady ze szkoły, domów, restauracji, fabryk; śmieci występują tam, gdzie mieszkają i pracują ludzie).

Wniosek: Każdy z nas jest producentem śmieci.

Następnie nauczyciel pyta dzieci o to: *jak postępować ze śmieciami?*

Dzieci zgłaszają swoje pomysły: sortować, segregować, oddzielać jedne od drugich.

Nauczyciel wyjaśnia, co to jest recykling i prezentuje jego znak graficzny (**załącznik nr 1**):

*Większość towarów, które kupujemy w sklepach, jest wykonana z plastiku, szkła, papieru oraz aluminium i innych metali, czyli tworzyw, które możemy ponownie wykorzystać. Posegregowane przestają być śmieciami – stają się wartościowym surowcem. Można je ponownie wykorzystać i przetworzyć. To nazywa się **recyklingiem**.*

Z niektórych odpadów (dzięki recyklingowi) powstają nowe przedmioty, np. książki, zeszyty, butelki, słoiki, prąd i ciepło. Z plastiku, który jest pochodną ropy naftowej, otrzymujemy ubrania sportowe, polar, namioty, plecaki, buty.

Nauczyciel uświadamia dzieciom, że istnieją również śmieci niebezpieczne i podaje ich przykłady:

- zużyte baterie i akumulatory,
- przeterminowane leki,
- zużyte świetlówki,
- odpady po żrących chemikaliach (np. środkach ochrony roślin),
- zużyty sprzęt RTV i AGD (tzw. **elektroodpady**).

Tych odpadów nie wolno wyrzucać do śmieci zmieszanych, gdyż zatrują wodę i glebę. Można je oddać w specjalnie wyznaczonych punktach w sklepach i aptekach, a także w punkcie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, czyli tzw. PSZOK-u (Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych), zorganizowanym przez gminę.

Następnie nauczyciel prezentuje 5 pojemników na odpady (mogą to być ilustracje) i wyjaśnia, do jakiego pojemnika (każdy ma swój kolor) należy wrzucić dany odpad. Swoją wypowiedź dostosowuje do wieku dzieci.

POJEMNIK NIEBIESKI - PAPIER

Należy wrzucać:

- opakowania z papieru, karton, tekturę (także falistą),
- katalogi, ulotki, prospekty,
- gazety i czasopisma,
- papier szkolny i biurowy, zadrukowane kartki,
- zeszyty i książki,
- papier pakowy,
- torby i worki papierowe.

Nie wrzucamy:

- ręczników papierowych i zużytych chusteczek higienicznych,
- papieru lakierowanego i powleczonego folią,
- papierowych worków po nawozach, cementie i innych materiałach budowlanych,
- tapet,
- pieluch jednorazowych i innych materiałów higienicznych,
- zatłuszczonych jednorazowych opakowań z papieru i naczyń jednorazowych,
- ubrań,
- papieru zatłuszczonego lub mocno zabrudzonego, kartonów po mleku i napojach.

POJEMNIK ZIELONY – SZKŁO

Należy wrzucać:

- butelki i słoiki po napojach i żywności,
- szklane opakowania po kosmetykach (jeżeli nie są wykonane z trwale połączonych kilku surowców).

Nie wrzucamy:

- ceramiki, doniczek, porcelany, fajansu, kryształów,
- szkła okularowego,
- szkła żaroodpornego,
- zniczy z zawartością wosku,
- żarówek i świetlówek,
- reflektorów,
- opakowań po lekach, rozpuszczalnikach, olejach silnikowych,
- luster,
- szyb okiennych i zbrojonych,
- monitorów i lamp telewizyjnych,
- termometrów i strzykawek.

POJEMNIK ŻÓŁTY – METAL I TWORZYWA SZTUCZNE

Należy wrzucać:

- zgniecione plastikowe butelki po napojach,
- nakrętki,
- plastikowe opakowania po produktach spożywczych,
- opakowania wielomateriałowe (np. kartony po mleku i sokach),
- opakowania po środkach czystości,
- plastikowe torby, worki, reklamówki, inne folie,
- aluminiowe puszki po napojach i sokach,
- puszki po żywności, tj. konserwach,
- folię aluminiową,
- kapsle, zakrętki od stoików.

Nie wrzucamy:

- butelek i pojemników z zawartością,
- plastikowych zabawek,
- opakowań po lekach i zużytych artykułów medycznych,
- opakowań po olejach silnikowych,
- części samochodowych,
- zużytych baterii i akumulatorów,
- puszek i pojemników po farbach i lakierach,
- użytego sprzętu elektronicznego i AGD.

POJEMNIK BRĄZOWY – BIOODPADY

Należy wrzucać:

- odpadki warzywne i owocowe (w tym obierki itp.),
- gałęzie drzew i krzewów,
- skoszoną trawę, liście, kwiaty,
- trociny i korę drzew,
- niezaimpregnowane drewno,
- resztki owoców i warzyw.

Nie wrzucamy:

- kości zwierząt,
- oleju jadalnego,
- odchodów zwierząt,
- popiołu z węgla kamiennego,
- leków,
- drewna impregnowanego,
- płyt wiórowych i pilśniowych MDF,
- ziemi i kamieni.

POJEMNIK CZARNY – ODPADY ZMIESZANE

Do pojemnika z odpadami zmieszanymi należy wrzucać wszystko to, czego nie można odzyskać w procesie recyklingu, z wyłączeniem odpadów niebezpiecznych.

Należy wrzucać:

- zatłuszczony papier,
- pieluchy,
- podpaski,
- ręczniki papierowe,
- chusteczki higieniczne,

- rozbite szklanki,
- ceramikę,
- resztki mięsa, wędlin, ryb.

Można wspomnieć, jak długo rozkładają się wybrane odpady:

- słoik – 4000 lat,
- butelka szklana – 4000 lat,
- nakrętki plastikowe – 100 lat,
- torba foliowa – 100 lat,
- kartonik po soku Tetra Pak ze słomką – 150 lat,
- opakowanie po szamponie – 100 lat,
- opakowanie po jogurcie pitnym – 100 lat,
- butelka PET – 100 lat,
- puszka aluminiowa – 100 lat,
- pudło kartonowe duże – 12 miesięcy,
- stalowa puszka po konserwie – 50 lat.

9. Rozwiązywanie quizu sprawdzającego wiedzę dotyczącą segregacji śmieci.

Eko-dylematy: <https://wordwall.net/pl/resource/8715151> (dostęp: 30.06.2024).

10. Praca indywidualna lub w grupach pięcioosobowych.

Dzieci (bądź grupa) dostają po 5 kartek z wydrukowanymi kosztami na śmieci. Ich zadaniem jest odpowiednio je opisać (papier, szkło, metal i tworzywa sztuczne, bioodpady, zmieszane) i nadać im odpowiedni kolor. Następnie nauczyciel rozdaje karty pracy dotyczące bioodpadów – do wyboru **załącznik nr 2** lub **załącznik nr 3**.

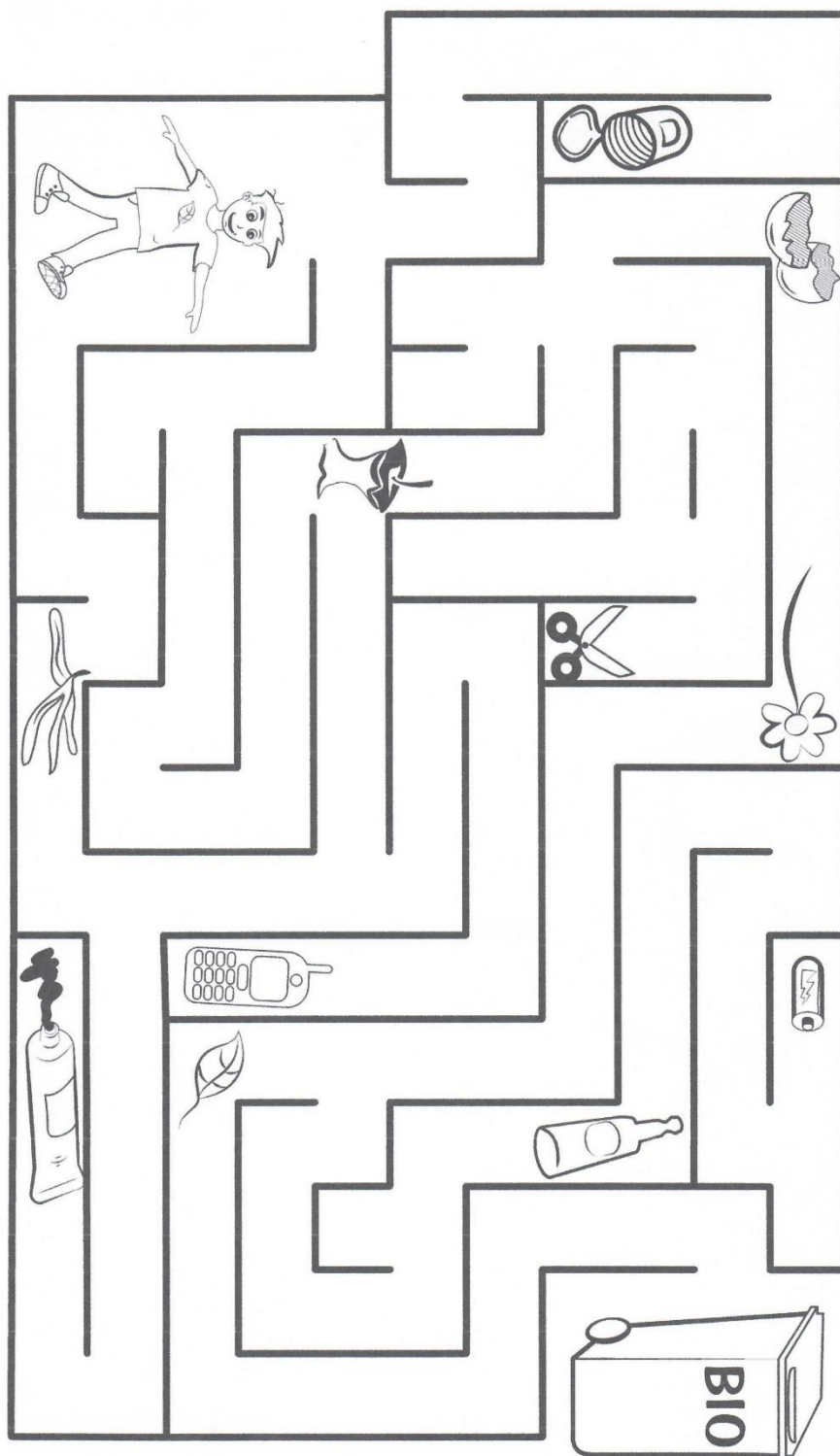
12. Podsumowanie zajęć i podziękowanie dzieciom za aktywny udział.

Załącznik nr 1

Załącznik nr 2

BIOODPADY
Pomóż chłopcu odnaleźć drogę do pojemnika na śmieci. Wskazówka - zbieraj tylko bioodpady.

Załącznik nr 3

SCENARIUSZE I ZESTAWIENIA

ELŻBIETA TROJAN

Opolskie Centrum Edukacji
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Opolu

KAZIMIERZ WIERZYŃSKI (1894-1969)

ZESTAWIENIE BIBLIOGRAFICZNE W WYBORZE

Sejm RP ustanowił rok 2024 Rokiem Kazimierza Wierzyńskiego, „wielkiego artysty słowa, niezłomnego w podtrzymywaniu ducha polskiej niezawisłości” w 130. rocznicę jego urodzin.

Kazimierz Wierzyński (ur. 27 sierpnia 1894 w Drohobyczu, zm. 13 lutego 1969 w Londynie) – polski poeta, prozaik, eseista, jeden z twórców grupy literackiej Skamander. Zdobywca złotego medalu w konkursie literackim IX Letnich Igrzysk Olimpijskich w Amsterdamie w 1928 roku. W młodości zaangażowany w konspirację niepodległościową, pod koniec I wojny światowej, po wyjściu z niewoli rosyjskiej podjął działalność w Polskiej Organizacji Wojskowej. W czasie wojny polsko-bolszewickiej wstąpił w szeregi Wojska Polskiego. Zadebiutował w 1919 roku tomem wierszy „Wiosna i wino” o entuzjastycznej tonacji, jednak z biegiem czasu radosny nastrój jego wierszy zaczął przygasać. Po wojnie pozostał na uchodźstwie, mieszkał w Stanach Zjednoczonych, a później w Wielkiej Brytanii, gdzie tworzył poezję, prozę, ale też felietony i recenzje. Upominał się o prawdę o zbrodni katyńskiej.

Niniejsze zestawienie bibliograficzne ujmuje wybór artykułów z czasopism dotyczących życia i twórczości literackiej Kazimierza Wierzyńskiego. Bibliografia zawiera materiały biograficzne, analizę i krytykę literacką, scenariusze zajęć, materiały repertuarowe.

1. Być jak Kazimierz Wierzyński - scenariusz lekcji bibliotecznej z elementami edukacji sportowej / Katarzyna John // Biblioteka w Szkole. - 2019, nr 12, s. 19-20
2. „Dzikie gęsi” K. Wierzyńskiego a konwencja baśni / Paulina Gąsior // Warsztaty Polonistyczne. - 2000, nr 2, s. 90-93
3. Emigracyjne wiersze Kazimierza Wierzyńskiego, Jana Lechonia i Józefa Łobodowskiego : propozycja metodyczna dla klas maturalnych / Anna Szurczak // Język Polski w Szkole Średniej. - 1990/1991, z. 3, s. 37-49
4. Giganci historii i literatury / Piotr Skura // Głos Nauczycielski. - 2024, nr 1-2, s. 14
5. Gol w nieśmiertelność / Piotr Michałowski // Polonistyka. - 2008, nr 2, s. 48-53
6. Inne zeszyty : Chopin w twórczości poetyckiej Kazimierza Wierzyńskiego / Małgorzata Juda-Mieloch // Topos. - 2020, nr 3, s. 72-78
7. Inspiracje antyczne Kazimierza Wierzyńskiego / Stanisław Stabryła // Nowy Filomata : czasopismo poświęcone kulturze antycznej. - R. 24, nr 1 (2020), s. 3-23
8. Interpretacja porównawcza „Ojczyzny chochołów” Kazimierza Wierzyńskiego i fragmentu "Wesela" Stanisława Wyspiańskiego / Iza Zastona // Cogito. - 2004, nr 15, s. 103-105

9. Józefa Piłsudskiego wizerunek wielokrotny / Maria Cyran // Język Polski w Szkole Ponadpodstawowej. - 2018/2019, nr 1, s. 30-50
10. Kategoria muzyczności w wierszu „Szopen” Kazimierza Wierzyńskiego / Michał Sadowski // Zeszyty Naukowe Towarzystwa Doktorantów Uniwersytetu Jagiellońskiego. Nauki Humanistyczne. Numer Specjalny. - 2016, nr 1, s. 131-142
11. Kazimierz Wierzyński / Stanisław Zajac // Wiadomości Historyczne. - 2017, nr 4, s. 40-45
12. Kazimierz Wierzyński - od skamandryckiej „filozofii życia” do utraconych złudzeń młodości / Maria Cyran // Język Polski w Szkole Ponadpodstawowej. - 2019/2020, nr 1, s. 123-156
13. Kazimierz Wierzyński (1894-1969) po latach / Jolanta Dudek // Zeszyty Naukowe Towarzystwa Doktorantów Uniwersytetu Jagiellońskiego. Nauki Humanistyczne. Numer Specjalny. - 2016, nr 1, s. 9-26
14. Kazimierz Wierzyński - w drodze do domu bez granic / Tadeusz Daszkiewicz // Kultura Fizyczna. - 1998, nr 3-4, s. 1-3
15. Kazimierz Wierzyński - zestawienie bibliograficzne / Beata Dorosz // Poradnik Bibliotekarza. - 1989, nr 11-12, s. 24-27
16. Kazimierz Wierzyński (1894-1969) : zestawienie bibliograficzne w wyborze / Elżbieta Trojan // Poradnik Bibliotekarza. - 2024, nr 2, s. 37-40
17. Kazimierza Wierzyńskiego przygody z przekładami / Jakub Osiński // Tematy i Konteksty: z archiwum polonisty. - 2020, nr 10, s. 63-76
18. Konkursy literackie na Igrzyskach Olimpijskich / Andrzej Maciejewski // Akant : miesięcznik literacki. - R. 27, nr 3 (2024), s. 31-32
19. „Ktokolwiek jesteś bez ojczyzny...” : montaż poetycki - Kazimierz Wierzyński / Barbara Jachimczak // Poradnik Bibliotekarza. - 1993, nr 7/8, s. 27-31
20. Kulturalni olimpijczycy / Wojciech Kuczok // Przegląd. - 2024, nr 31, s. 34-35
21. Laur olimpijski poety / Agnieszka Rydz // Polonistyka. - 2006, nr 4, s. 37-41
22. „Miasto nasze może się poszczycić” : o Kazimierzu Wierzyńskim, Iwanie France i Brunonie Schulzu w przedwojennym drohobyckim czasopiśmie gimnazjalnym „Młodzież” / Lilia Zubar, Ulana Steć, Wiktoria Hryhorczuk, Wiera Meniok // Dialog Dwoch Kultur. - R. 14, z. 1 (2019), s. 474-485
23. Miło znów pana ujrzeć, panie Kazimierzu! / Piotr Dmitrowicz // Gazeta Polska. - 2024, nr 6, s. 62-64
24. „Mistrzowski drybling słowami” : notatki tropiciela / Karol Maliszewski // Twórczość. - 2012, nr 6, s. 69-84
25. Modlitwy Kazimierza Wierzyńskiego / Magdalena Danielewiczowa // Poradnik Językowy. - 2022, z. 7, s. 22-34
26. „Najdroższy nasz Kaziuńcio” : w 30 rocznicę śmierci Kazimierza Wierzyńskiego : (scenariusz imprezy szkolnej) / Maria Andres // Wychowawca. - 1999, nr 2, s. 42-43
27. „Nie ma dla nas ucieczki” : Kazimierz Wierzyński na łamach „Tygodnika Polskiego” / Jakub Osiński // Zeszyty Naukowe Towarzystwa Doktorantów Uniwersytetu Jagiellońskiego. Nauki Humanistyczne. Numer Specjalny. - 2016, nr 1, s. 61-79
28. Nie znamy Wierzyńskiego / Paweł Wyszowski // Polonistyka. - 1995, nr 6, s. 421-424
29. O pierwszeństwie poezji we wszystkim na świecie : „Towarzysz Październik” Kazimierza Wierzyńskiego / Jakub Osiński // Ruch Literacki. - 2018, nr 1, s. 51-72
30. O wartościach sportu i nie tylko : „Nurmi” Kazimierza Wierzyńskiego w szkole gimnazjalnej / Paweł Sporek // Polonistyka. - 2013, nr 8, s. 28-32
31. Odyseusza towarzysze podróży : "nowojorscy" Skamandryci w oczach Józefa i Haliny Wittlinów / Jacek Hajduk // Ruch Literacki. - R. 64, z. 2 (2023), s. 261-274
32. „Opus magnum” Wierzyńskiego / Andrzej Juchniewicz // Nowe Książki. - 2022, nr 4, s. 63-64
33. Patroni roku 2024 : Melchior Wańkowicz, Kazimierz Wierzyński, Witold Gombrowicz, Czesław Miłosz i Marek Hłasko : scenariusz przedstawienia / Ewa Sobczyńska // Biblioteka w Szkole. - 2024, nr 2, s. 34-36
34. Pigułka z Wierzyńskim / Dariusz Żółtowski // Twórczość. - 2023, nr 12, s. 135-137

35. Podobne niepodobieństwo : Kazimierz Wierzyński i Albert Camus / Joanna Roś // Zeszyty Naukowe Towarzystwa Doktorantów Uniwersytetu Jagiellońskiego. Nauki Humanistyczne. Numer Specjalny. - 2016, nr 1, s. 27-43
36. Poeta „przed czymś nieznanym w samym sobie”, czyli Kazimierz Wierzyński słuchający muzyki / Iwona Puchalska // Ruch Literacki. - 2017, nr 4, s. 377-388
37. Poezja i metody aktywizujące. Cz. 2, Scenariusze lekcji / Edyta Wójcicka // Język Polski w Gimnazjum. - 2016/2017, nr 2, s. 87-107
38. Poezja i rzeczy poważne / Tomasz Kłusek // Nowe Książki. - 2022, nr 7/8, s. 9-10
39. Poezja Kazimierza Wierzyńskiego w tłumaczeniach ukraińskich / Hanna Iwanoczko, Rusłana Mańko // Dialog Dwóch Kultur. - R. 14, z. 1 (2019), s. 212-223
40. Poezja sportu : piękno w „Matchu footballowym” Kazimierza Wierzyńskiego : scenariusz lekcji dla gimnazjum (dwie godziny lekcyjne) / Marzena Tyl // Polski w Praktyce. - 2012, nr 4, s. 22-23
41. Polska poezja emigracyjna. (2) Kazimierz Wierzyński (27 VIII 1894 - 13 II 1969) : „Ktokolwiek jesteś bez ojczyzny...” : montaż poetycki / Barbara Jachimczak // Poradnik Bibliotekarza. - 1993, nr 7/8, s. 27-31
42. Proza i poezja codzienności : Wierzyński-Grydzewski / Dariusz Żółtowski // Twórczość. - 2023, nr 5, s. 130-133
43. Publicystyka Kazimierza Wierzyńskiego z lat 1941-1946 / Anna Kasperek // Arcana : kultura, historia, polityka. - 2016, nr 5, s. 211-219
44. Re: Mit orficki / Katarzyna Kuczyńska-Koschany // Polonistyka. - 2005, nr 1, dod. Matura - Egzamin Wewnętrzny nr 3, s. 11-14
45. Romantyczny repertuar Lechonia i Wierzyńskiego / Marta Wyka // Ruch Literacki. - 1988, z. 6, s. 415-426
46. Romantyzm emigracyjnego zwątpienia / Piotr Michałowski // Polonistyka. - 2005, nr 3, s. 48-50
47. Scenariusze lekcji języka polskiego dla gimnazjum : dyskutujemy na temat zimy - na podstawie utworów Harasymowicza i Wierzyńskiego / Mirosława Sankowska-Patalon // Aura. - 2002, nr 2, dod. "Prace konkursowe" nr 1, s. 4
48. Skamandryckie zmagania ze spuścizną literacką Wyspiańskiego : Lechoń - Słonimski - Wierzyński / Magdalena Sadlik // Pamiętnik Literacki. - 2003, z. 4, s. 65-81
49. Skowyt nadczłowieczy spod ziemi dalekiej : powstanie warszawskie w poezji Kazimierza Wierzyńskiego / Jakub Osiński // Polonistyka. - 2014, nr 9, s. 16-18
50. W głębokim cieniu szklanego domu : ucieczka Kazimierza Wierzyńskiego z miasta / Igor Piotrowski // Autoportret : pismo o dobrej przestrzeni. - 2019, nr 2, s. 54-61
51. Wiersze Kazimierza Wierzyńskiego w klasie VII / Danuta Molin-Puczek // Język Polski w Szkole dla klas IV-VIII. - 1987/1988, z. 5, s. 606-608
52. Wierzyńskiego spotkania z antykiem / Stanisław Stabryła // Odra. - 2020, nr 9, s. 51-54
53. Wolność tragiczna i wspólnota polskiego losu : Kazimierz Wierzyński (1894-1969) / Marek Klecel // Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej. - 2019, nr 6, s. 132-144
54. Wspomnienia Marii Danilewicz Zielińskiej o Kazimierzu Wierzyńskim / Wiesław Nosowski // Dialog Dwóch Kultur. - R. 14, z. 1 (2019), s. 224-231
55. Znani, zasłużeni, upamiętnieni : (Patroni 2024 r.) // Głos Nauczycielski. - 2023, nr 33-34, s. 18

MATERIAŁY OKOLICZNOŚCIOWE

BARBARA MICHAŁEK

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

POETA, ŻOŁNIERZ, EMIGRANT, TUŁACZ ŻYCIOWA I LITERACKA DROGA KAZIMIERZA WIERZYŃSKIEGO

Urodził się w 1894 roku w Drohobyczu. Dziś to uroczyste miasteczko znajduje się w zachodniej Ukrainie i pięknie zapisało się w dziejach, bo związani z nim byli także np. Bruno Schulz (pisarz), Artur Grottger (malarz), Stanisław Maczek (generał), Michał Tokarzewski-Karaszewicz (również generał), Stanisław Gerstmann (psycholog), Jerzy Łucki (bobsleista, olimpijczyk).

Nazywał się Wirstlein, ale gdy jeszcze był dzieckiem, cała rodzina załatwiła urzędowo zmianę nazwiska na Wierzyński. Ukończył słynne gimnazjum klasyczne w Stryju. Studiował filozofię, literaturę i historię w Krakowie, Wiedniu i Lwowie. Zadebiutował jako poeta w 1913 roku wierszem "Hej, kiedyż, kiedyż!", który ukazał się w drohobyckiej gazecie codziennej.

Walczył w I wojnie światowej i szybko dostał się do niewoli, z której udało mu się zbiec. Zaciągnął się do Polskiej Organizacji Wojskowej, ale wojna niebawem się skończyła, a on znalazł się w Warszawie. Tu mieszkał przez cały okres międzywojenny. Był dwukrotnie żonaty. Najpierw z aktorką Bronisławą Kojałłowicz, a po rozwodzie, który nastąpił zaledwie po kilku latach – z Haliną Pfeffer. Ten związek okazał się trwały.

Współpracował z redakcjami czasopism literackich i teatralnych. Tu też poznał młodych poetów: Jarosława Iwaszkiewicza, Jana Lechonia, Juliana Tuwima i Antoniego Słonimskiego. Stworzyli grupę poetycką "Skamander" – niejednorodną programowo, a raczej uważającą się za „bezprogramową”, którą charakteryzowały: zerwanie z romantycznym patosem, witalizm, akcentowanie radości życia i uroków codzienności. Te postulaty Wierzyński zrealizował w pierwszych tomikach: „Wiosna i wino”:

„Wiosna i wino: dwa płuca oddechem
Młodym wezbrane i w ślepym zachwycie
Wyśpiewujące pogańskim swym śmiechem
Ziemię, panteizm, człowieka i życie.”

oraz „Wróble na dachu”:

„Nie mijaj mnie, nie odchodź, człowieku - przechodniu,
Wyciągnij do mnie ręce i powiedz mi: bracie!
Nastały nowe święta, siedem dni w tygodniu,
Radosny krzyk ich hula, jak wiatr, w poemacie.”
(„Inwokacja”)

Ważnym tomikiem w okresie przedwojennym był „Laur olimpijski”, za który zdobył złoty medal w konkursie towarzyszącym IX nowożytnej Olimpiadzie w Amsterdamie i w którym sportretował słynnych współczesnych mu sportowców, m.in. Karola Hoffa (rekordzisty w skoku o tyczce), Paavo Nurmię (biegacza długodystansowego, dziewięciokrotnego mistrza olimpijskiego), Erminio Spallę (boksera), Ricardo Zamorę (legendarnego bramkarza), Charlesa Paddocka i Arthura Porritta (sprinterów). Sławił etyczną zasadę antycznej kalokagathii, czyli połączenia piękna i dobra. Szczególnie jest to widoczne np. w „Pieśni o Amundsenie”, sławiącej heroiczny czyn podróżnika, który oddał życie ratując życie Umberto Nobilego – człowieka, który przed laty, po wspólnym przelocie sterowcem nad biegunem północnym, potraktował go niehonorowo, sobie przypisując największe zasługi:

„Rozejdźcie się do domów, dziś depez nie będzie,
Mnie ziemia wasza męczy i cięży, jak ołów,
Chcę być sam, mnie wystarczy to śmigło w rozpędzie,
Co huczy, gra i szumi, jak koncert aniołów.”

Kolejne przedwojenne tomiki, począwszy od „Wielkiej Niedźwiedzicy”, przynoszą zmianę nastroju, rezygnację z niefrasobliwego humoru na rzecz pogłębionej refleksji nad wielowymiarowością życia:

„Nie mam już w sobie żadnych słów,
Które bym rzucał nadaremnie,
Prócz tej radości, tego smutku,
Co sam się wydobywa ze mnie.”
(„Nie mam już w sobie żadnych słów”)

Powraca ton patriotyczny (np. w tomikach „Gorzki urodzaj”, „Wolność tragiczna”, „Kurhany”), obecny także w utworach z okresu wojny i okupacji (np. w „Ziemi-Wilczycy” oraz „Krzyżach i mieczach”):

„Wróc nas do kraju, gdzie jeśli kto spyta
Jak ludzkim pojąć to wszystko rozumem,
Pustka mu tylko odpowie rozbita
I wiatr w ruinach zakłębi się szumem.

Wróc nas do kraju, gdzie nikt Ci nie bluźni,
Jeśli w bezradnej udręce się zbliża
Do starych prorocstw i prędszej czy później
Losy ojczyste porówna do krzyża.”
(„Wróc nas do kraju”)

Ten okres on sam spędził za granicą. Docelowo znalazł się w Stanach Zjednoczonych, gdzie mieszkał sporo lat. Dopiero pod koniec życia przeniósł się do Europy, bo chciał być bliżej Ojczyzny:

„Psie wycie za moją ziemią karpacką,
Spazm do którego wstyd się przyznać -
I przeprowadzka za przeprowadzką,
Z Ameryki do Europy,
Z Europy do Ameryki,
Kufer na plecach
Schodzone stopy,
Ojczyzna.

Taki jest bagaż. Taki wojaż,
Taki mój rozkład jazdy:
Wszystkie strony świata otwarte

A wyjścia z żadnej.”
(„Kufier na plecach”)

Zmarł w Londynie w 1969 roku. Dziewięć lat później jego prochy przeniesiono do Polski, gdzie spoczywają w Alei Zasłużonych Cywilnego Cmentarza Powązkowskiego w Warszawie.

Powojenna twórczość poety diametralnie różni się od młodościowej. Wiersze nabierają tonu bardzo osobistej wypowiedzi, nawet zwierzenia. Dominują w nich smutek, rozgoryczenie, dokuczliwe poczucie straty, rozpaczliwa nostalgia. Powraca motyw wielkiej, ponadczasowej sztuki, boleśnie zderzającej się z okrucieństwem i obcością powojennego świata, np. „Van Gogh”, „Burza” (nawiązanie do Szekspira), „Emily Dickinson”, „Pietà”, „Caravaggio”, „Andrea Mantegna: Cristo morto”. Także motywy romantycznego emigranta i konsolacyjnej roli przyrody:

„Przerażony, do czego zdolny jest człowiek,
Zachwycony, jak piękna jest ziemia i świat,
Sub tegemine fagi

Jedną wargą podnoszę bunt
Drugą wyznaję miłość
Dla rozpaczliwej Równowagi.”
(„Przerażony”)

Wreszcie – ostry protest przeciw nowemu, powojennemu zniewoleniu Ojczyzny przez narzucony jej system polityczny. To głównie tomiki „Korzec maku”, „Tkanka ziemi”, „Kufier na plecach” i ostatni – „Sen mara” oraz publicystyka i audycje w Radiu Wolna Europa.

Chociaż był dobrze znany i ceniony w kręgach Polonii, czuł się osamotniony. Symptomatyczne jest, że nieoczekiwanie zmarł, „zasnął” – jak metaforycznie piszą poeci, tworząc tomik „Sen mara”. Oto wiersz zatytułowany „365 razy”:

„365 razy napisałem słowo "miłość", "wszystko" i "świat",
365 razy czekałem rano, aż się obudzisz,
365 razy męczyłem się do południa nad papierami,
365 razy tłukłem głową o mur,
365 razy martwiłem się, że góra urodzi mysz,
365 razy szedłem w południe na pocztę,
365 razy myślałem o rzeczach dawnych i o przyszłości,
365 razy patrzyłem przez okno widząc albo nie widząc,
365 razy wlokłem się dokoła miasteczka wieczorem,
365 razy słuchałem z mostu, jak mewy krzyczą przed snem,
365 razy kładłem się do łóżka,
365 razy wiedziałem, że jutro znowu pójde na pocztę,
365 razy wiedziałem, że znowu góra urodzi mysz,
365 razy odwracałem się na lewy bok do ściany.
Aż raz się nie odwrócę i tak już zostanę.”

Z RELACJI UCZESTNIKA

ANNA MARCOL, KATARZYNA HERICH

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

„OBIEKTY NAUKI W KATOWICACH” – KONKURS DLA MŁODZIEŻY

Komisja Europejska przyznała Katowicom zaszczytny tytuł Europejskiego Miasta Nauki 2024. Otrzymanie tego wyróżnienia wiązało się z organizacją wielu wydarzeń o charakterze naukowym i popularnonaukowym, które odbywały się w ramach 50 tygodni w Mieście Nauki i innych projektów, w realizację których włączyły się – między innymi – śląskie uczelnie, instytucje kulturalne i edukacyjne.

Jedną z nich była Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. J. Lompy w Katowicach, która zorganizowała Galę Bohaterów Literackich w ramach Tygodnia Książki. Jej pracownicy przez cały rok promowali również publikacje naukowe i popularnonaukowe dla nauczycieli oraz organizowali liczne przedsięwzięcia edukacyjne dla uczniów, takie jak konkurs fotograficzny „Obiekty nauki w Katowicach”, adresowany do młodzieży ze szkół ponadpodstawowych działających na terenie stolicy województwa śląskiego.

Konkurs polegał na sfotografowaniu dowolnej instytucji naukowej/edukacyjnej. Tymi, które wybierano najczęściej, były Biblioteka Śląska i Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia. Na fotografiach pojawiły się także: Uniwersytet Śląski, Akademia Śląska, Muzeum Śląskie, Śląskie Centrum Wolności i Solidarności, III Liceum Ogólnokształcące im. A. Mickiewicza, Dział Etnologii Miasta – Oddział Muzeum Historii Katowic, Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka, Pałac Młodzieży im. A. Kamińskiego, Akademia Muzyczna im. K. Szymanowskiego.

Ze względu na wysoki poziom nadesłanych prac postanowiono nagrodzić więcej uczniów, niż przewidziano w regulaminie.

Laureatami konkursu zostali:

- I miejsce – Jan Kołodziej (X Liceum Ogólnokształcące Akademickie im. I.J. Paderewskiego w Katowicach),
- I miejsce – Julia Ćwiklik (Zespół Szkół Poligraficzno-Mechanicznych nr 18 im. Armii Krajowej w Katowicach),
- II miejsce – Złata Harshyna (Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych im. J. Pankiewicza w Katowicach),
- II miejsce – Emilia Krzos (II Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi im. M. Konopnickiej w Katowicach),
- III miejsce – Maria Jasik (II Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi im. M. Konopnickiej w Katowicach),
- III miejsce – Nataniel Grzywaczewski (VI Liceum Ogólnokształcące im. J. Długosza w Katowicach).

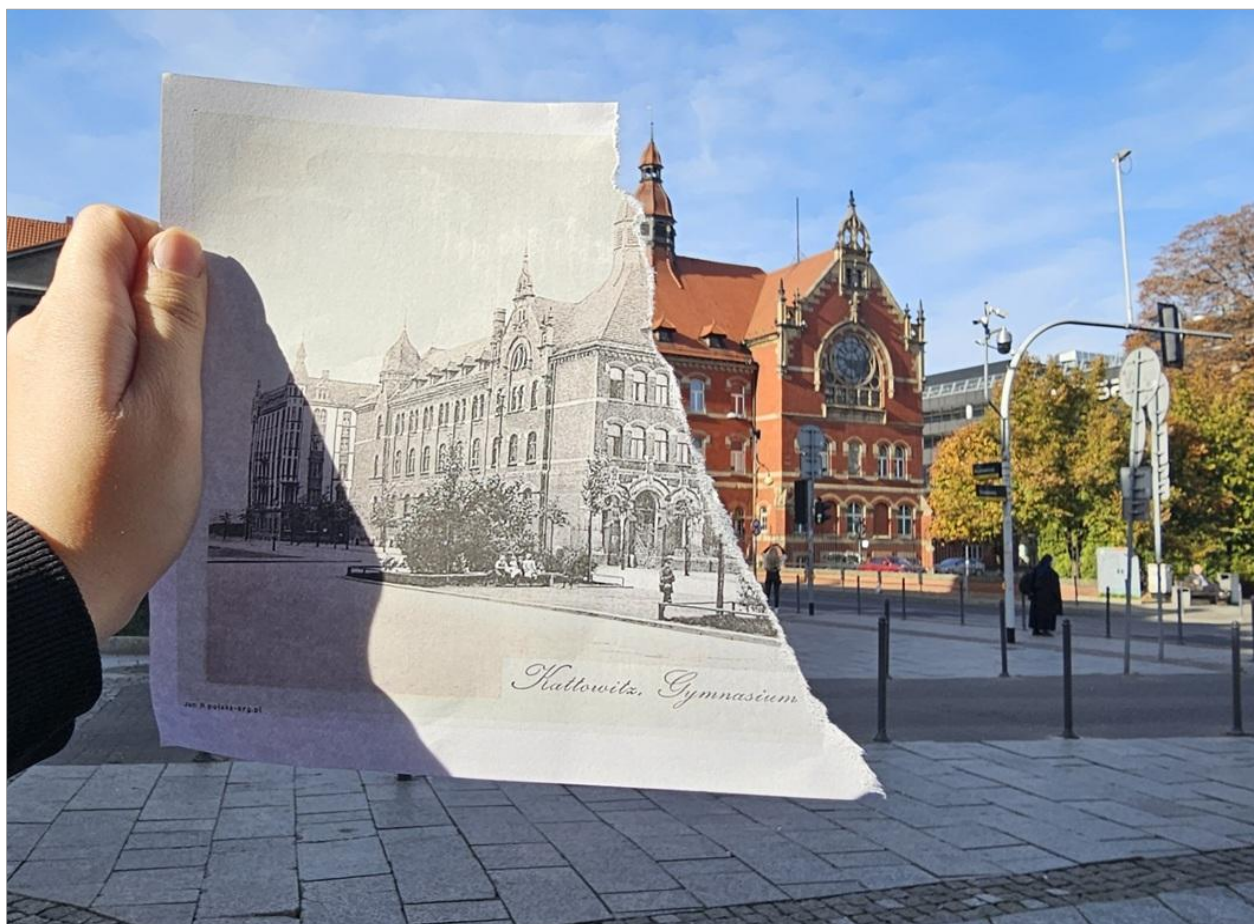
Przyznano również dwa równoległe wyróżnienia, które otrzymali:

- Jakub Piszka (II Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi im. M. Konopnickiej w Katowicach),
- Maksymilian Suszek (XIV Liceum Ogólnokształcące im. mjr. H. Sucharskiego w Katowicach).

Konkurs „Obiekty nauki w Katowicach” zachęcił uczniów do wykazania się swoją kreatywnością i przyczynił się do popularyzacji ich twórczości. Jego celem była także promocja wiedzy o regionie i interesujących instytucjach znajdujących się w najbliższym otoczeniu.

Biblioteka Śląska. Autor fotografii: Jan Kołodziej, X LO (I miejsce).

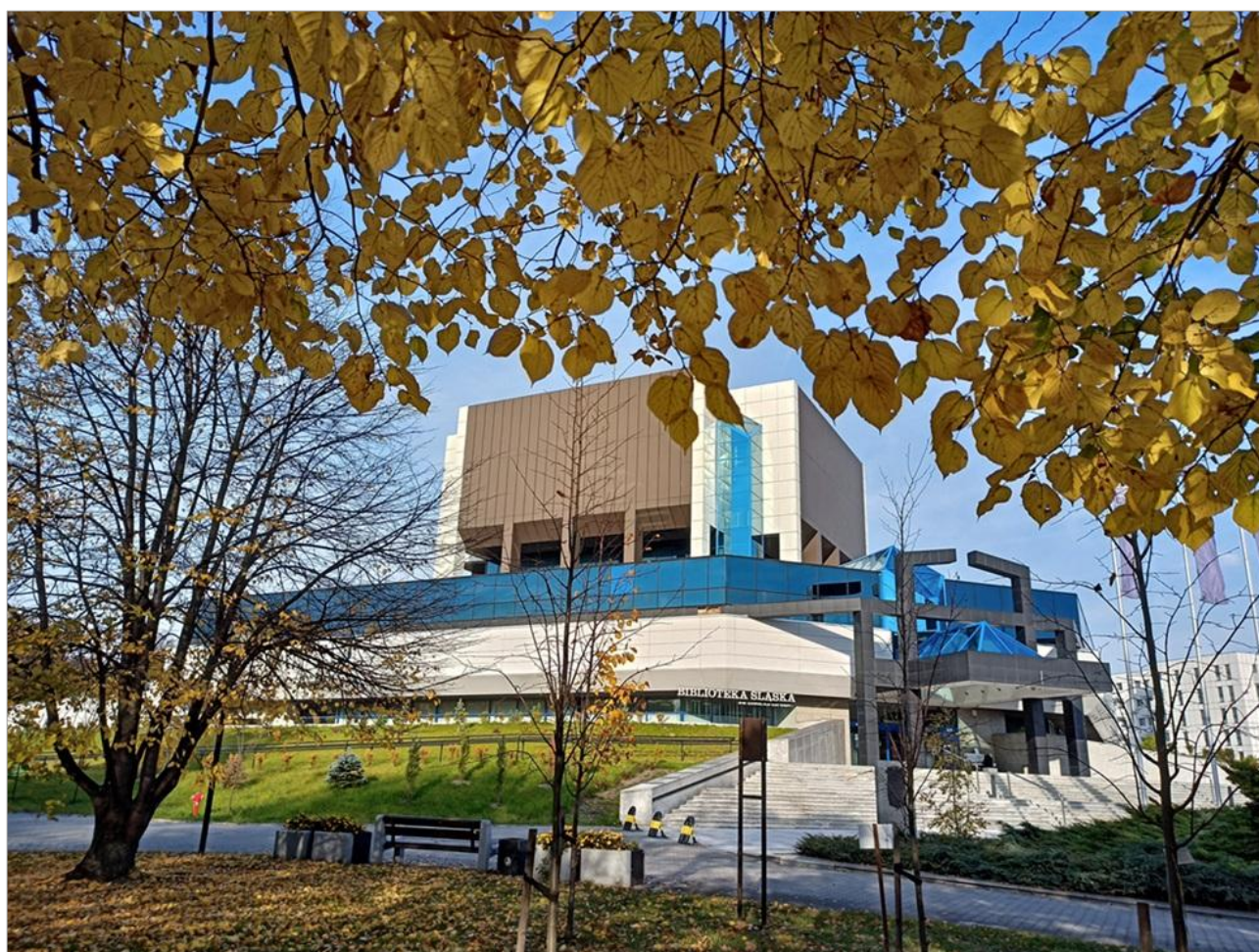
III Liceum Ogólnokształcące im. A. Mickiewicza. Autorka fotografii: Julia Ćwiklik, ZSP-M (I miejsce).

Dział Etnologii Miasta – Oddział Muzeum Historii Katowic. Autorka fotografii: Emilia Krzos, II LO (II miejsce).

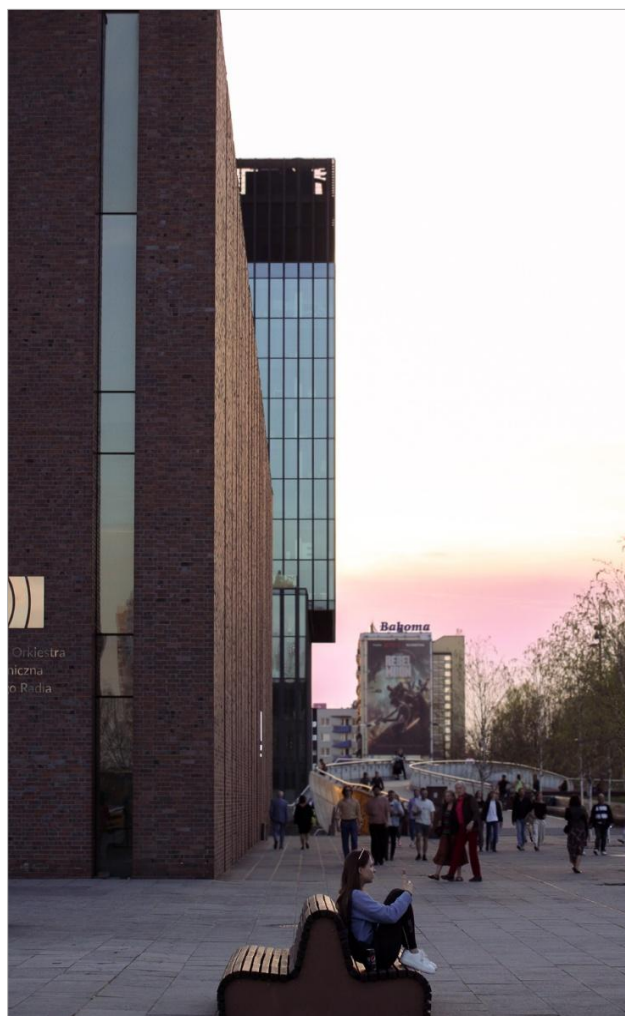
Biblioteka Śląska. Autorka fotografii: Złota Harshyna, PLSP (II miejsce).

Biblioteka Śląska. Autorka fotografii: Maria Jasik, II LO (III miejsce).

Uniwersytet Śląski. Autor fotografii: Nataniel Grzywaczewski, VI LO (III miejsce).

Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia (tytuł: *Zasłuchana w światłach miasta*).
Autor fotografii: Jakub Piszka, II LO (wyróżnienie).

Śląskie Centrum Wolności i Solidarności.
Autor fotografii: Maksymilian Suszek, XIV LO (wyróżnienie).

Z RELACJI UCZESTNIKA

ANNA MARCOL

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

„W KRĘGU POEZJI KAZIMIERZA WIERZYŃSKIEGO” SPRAWOZDANIE Z WOJEWÓDZKIEGO KONKURSU RECYTATORSKIEGO

Od wielu lat istnieje tradycja ogłaszania patronów danego roku przez Sejm i Senat RP. Uhonorowuje się w ten sposób osobistości, które trwale zapisały się w polskiej historii, kulturze i literaturze. Jednym z patronów roku 2024 został Kazimierz Wierzyński – poeta, prozaik i eseista, zdobywca złotego medalu w konkursie literackim IX Letnich Igrzysk Olimpijskich w Amsterdamie.

5 grudnia 2024 roku odbył się Wojewódzki Konkurs Recytatorski „W kręgu poezji Kazimierza Wierzyńskiego”, który wpisał się w tegoroczne obchody. Jego organizatorami byli: Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. J. Lompy w Katowicach, Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych im. J. Pankiewicza w Katowicach oraz Rada Oddziału Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich w Katowicach*. Wydarzeniu towarzyszyły następujące cele: popularyzacja twórczości polskiego poety, rozbudzanie i rozwijanie wrażliwości na słowo poetyckie, doskonalenie warsztatowych umiejętności recytatorskich, odkrywanie uzdolnień artystycznych uczniów oraz integracja środowiska utalentowanej młodzieży.

Konkurs odbył się w siedzibie liceum, w pięknie przyozdobionej auli. Imprezę swoją obecnością uświetnili goście specjali, a wśród nich Irena Rączka – wieloletnia dyrektor PLSP i Barbara Michniak – wiceprezes Zarządu Głównego TNBSP. Zebranych powitały: Joanna Nowrot – dyrektor szkoły, Anita Góral – dyrektor PBW oraz Anna Marcol – prezes TNBSP Oddziału w Katowicach, życząc jednocześnie powodzenia wszystkim uczestnikom.

Sylwetkę bohatera konkursu przybliżyła Katarzyna Herich (PBW), wygłaszając referat „Poeta, żołnierz, emigrant, tułacz. Życiowa i literacka droga Kazimierza Wierzyńskiego”, a następnie zapraszała na scenę uczestników konkursu. Jury stanowili: Barbara Michałek i Ewa Piątek – polonistki i nauczycielki bibliotekarki z PBW oraz Marek Chudziński – aktor Teatru Rozrywki w Chorzowie, absolwent Wydziału Aktorskiego Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej im. L. Solskiego w Krakowie.

Do udziału w imprezie zgłoszono 50 uczniów z 22 szkół z województwa śląskiego, którzy w dwóch kategoriach – szkół podstawowych (klasy 7-8) i ponadpodstawowych prezentowali wybrane wiersze polskiego poety. W pierwszej kolejności recytowali przedstawiciele podstawówek. W drugiej – po przerwie – występowali ich starsi koledzy

*Koordynatorką wszystkich prac organizacyjnych na terenie liceum oraz łączniczką między współorganizatorami była Danuta Zoczońska – nauczyciel bibliotekarz PLSP, przewodnicząca Komisji Rewizyjnej TNBSP Oddziału w Katowicach.

i koleżanki. Poziom był bardzo wysoki i już w trakcie wystąpień było wiadomo, że jury nie będzie miało łatwego zadania.

Podczas drugiej przerwy, kiedy oceniano poszczególne wystąpienia, zaproponowano uczestnikom możliwość zwiedzenia szkoły, obejrzenia wystawy jubilerstwa oraz obrazów namalowanych przez uczennice PLSP, pod kierunkiem Agaty Tomiczek-Wołonciej, wyeksponowanych w bibliotece szkolnej. Prace, będące interpretacją twórczości K. Wierzyńskiego, zostały zeskanowane i stanowiły podstawę wizualizacji wyświetlanych na scenie. Zachęcano do wzięcia udziału w głosowaniu internetowym na najlepszą z nich. Autorki dwóch najciekawszych prac nagrodzono po powrocie na aulę, a następnie rozstrzygnięto konkurs recytatorski.

W kategorii szkół podstawowych zwyciężyły:

- I miejsce – Aniela Kołodziej (Prywatna Szkoła Podstawowa nr 1 w Sosnowcu),
- II miejsce – Jadwiga Rał (Zespół Państwowych Szkół Muzycznych im. W. Kilara w Katowicach),
- III miejsce – Eleni Zoupaniotti (Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 9 w Katowicach).

Jurorów i publiczność szczególnie zachwyciły recytacje reprezentantów szkół ponadpodstawowych. W tej kategorii, poza miejscami I-III, postanowiono przyznać także wyróżnienia:

- I miejsce – Paweł Kiełkowski (Zespół Szkół nr 1 w Żorach),
- II miejsce – Emilia Baran (III Uniwersyteckie Liceum Ogólnokształcące im. A. Mickiewicza w Katowicach),
- III miejsce – Wiktoria Sekuła (II Uniwersyteckie Liceum Ogólnokształcące im. E. Plater z Oddziałami Dwujęzycznymi w Sosnowcu),

- Wyróżnienie specjalne – Amelia Knapik (X Liceum Ogólnokształcące Akademickie im. I.J. Paderewskiego w Katowicach),
- Wyróżnienie – Wiktoria Kieruzel (Śląskie Techniczne Zakłady Naukowe w Katowicach),
- Wyróżnienie – Zuzanna Radzimska (Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych im. J. Pankiewicza w Katowicach),
- Wyróżnienie – Natalia Sulińska (VIII Liceum Ogólnokształcące im. M. Skłodowskiej-Curie z Oddziałami Dwujęzycznymi w Katowicach).

Po zrobieniu pamiątkowych zdjęć M. Chudziński wyjaśnił zgromadzonym, jakimi kryteriami kierowało się jury przyznając nagrody i wyróżnienia oraz podpowiedział młodzieży, na co mają zwracać uwagę przystępując do kolejnych konkursów recytatorskich. Ostatnim punktem imprezy był koncert przygotowany przez uczniów i nauczycieli Zespołu Państwowych Szkół Muzycznych im. W. Kilara w Katowicach.

Województwo
Śląskie

Jednostka Oświatowa
Samorządu Województwa Śląskiego